

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De weg gewezen

*"Ga gij uit uw land en uit uw maag-
schap en uit uws vaders huis naar het
land dat Ik u wijzen zal"*
Genesis 12:1b

We staan in deze tekst bij het begin van het volksbestaan van Israël. Het blijkt dat de mensheid er na de zondvloed, ondanks het oordeel, niet beter op geworden is. Nu gaat God een nieuw begin maken met de roeping van Abraham.

Deze roeping is de zichtbare gestalte van Gods verkiezing. We krijgen geen antwoord op de vraag waarom juist Abraham verkoren werd. Het is geen willekeur, maar Goddelijke vrijmacht. De diepste grond ligt in Gods welbehagen.

Het bevel wat Abraham kreeg, is ook voor ons van belang. Er ligt een opdracht in. Er moet scheiding komen tussen Abraham en zijn omgeving. Ur, de stad van zijn afkomst, kende in deze tijd al een zeer hoge culturele ontwikkeling. Vanouds was het Tweestromenland reeds bekend door beschaving en kennis. Het leven bood er, althans voor die tijd, veel goeds en het was er aantrekkelijk wonen. Het was toen echter maar kinderspel bij wat onze tijd levert en presteert. De ontwikkeling staat niet stil. We hebben geleerd om machines te gebruiken voor wat anders zware moeite en inspanning zou geven. Er zijn ook vele middelen waardoor de aantrekkelijkheden van het aardse leven ons worden voorgesteld en ingegoten. Het oog wordt niet verzadigd van het zien.

We horen herhaaldelijk om ons heen dat de Kerk de wereld moet ingaan om midden in de wereld van God te getuigen. Volkomen terecht. We kunnen echter alleen maar goed de wereld ingaan als we er eerst zijn uitgegaan. We kunnen alleen maar de juiste plaats in deze tijd innemen als we eerst innerlijk afstand genomen hebben en nog steeds nemen van die tijd. Ons doopsformulier spreekt ook van het verlaten van de wereld. Abraham is daardoor niet in een isolement gekomen, maar tot de belijdenis dat hij een gast en vreemdeling was op de aarde.

Immers, alle menselijke arbeid, vooruitgang en ontwikkeling, zonder de verbinding met God, is in wezen Godevijandig. Zeker in de tijd waarin wij leven. Het is de tijd van de boze aanslagen op het leven, op de wet van God, op de levende God zelf. Het is ernstig, in deze tijd leven wij. Daarom klinkt ook nu het bevel: Ga gij uit...!

Maar innerlijk zijn wij allen één met de wereld. Wij allen zijn gebonden aan de halsband van de satan. We zijn aan dat Ur gebonden, want daar wonen onze familieleden, daar zijn onze vrienden.

De Geest van God leert te verstaan: de wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheden. Als de Heere ons dat zegt, gaan we ook echt zien. Dan leren we achter de schijn het echte. Dan is alles van beneden ijdel en nietig. Het gaat voorbij. God gaat dan Zijn Kerk de eigenlijke waarde afwegen in de weegschaal van de eeuwigheid. De keuze tussen de Heere en de wereld is dan in woorden te zeggen: de keus tussen leven en dood. Asaf getuigt dan: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde."

In het verlaten van de wereld maakt de Heere het bij tijden gemakkelijk als gezien wordt dat Christus buiten de legerplaats geleden heeft. Zijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Hij heeft gezocht de dingen die boven zijn. Hij was werkelijk een vreemdeling op aarde. Hij bezweek niet voor de verleidingen van de satan. Hij heeft de vijandschap ondervonden. In het kruis is Hij aan de wereld gestorven. Buiten de legerplaats heeft Hij Zijn smaad volkomen gedragen. De Heilige Geest vernieuwt naar Zijn evenbeeld. Hij heeft alles verlaten, maar tevens alles gewonnen. De opstanding is daar een bewijs van. Van Hem is het Koninkrijk, niet een aards, maar een hemels Koninkrijk.

Ziende op Hem leren we dan zoeken de stad die fundamenten heeft. Hij, Die de wereld overwon, zal dan ook de weerstand en de vijandschap in uw ziel overwinnen.

Zalig wie zich aan Hem uitlevert, Hem volgt en deel heeft aan Zijn heerlijk-

heid. Hij schraagt, ook in deze tijd, onze schreden op het smalle pad. Het pad dat de verstandige naar boven voert. Want een ieder die door Hem ingaat, die zal weide vinden.

Ds. P. Roos

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. P. Roos opgenomen over Genesis 12:1b 'De weg gewezen'. Ds. M.C. Tanis schrijft over Titus 1:10 en 11 'Zit niet stil!' Ds. P. Roos levert een bijdrage onder het opschrift 'ontwaakt'. Ds. P. den Butter schrijft een tweede artikel over koning Josafat en denkt verder over kerkplanting. Ds. J.M.J. Kieviet gaat verder met de behandeling van het Avondmaalsformulier en van zijn hand is een column geplaatst getiteld 'het meisje van Elspeet'. Ds. K. Hoefnagel levert in de vragenrubriek een bijdrage over de tien plagen die over Egypte kwamen. Ds. H. van der Ham schrijft in de rubriek 'Sprekend verleden' over wijlen ds. N. de Jong in Den Haag. Verder boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

D.V. Zaterdag 19 september op Urk in de Eben-Haëzerkerk. Thema: Schepping en herschepping. Sprekers: ds. P. van Zonneveld, ds. P. den Butter, ds. J.M.J. Kieviet en ds. P. Roos.

Ds. M. Vlietstra

Onlangs mocht ds. Vlietstra de leeftijd van 85 jaar bereiken. We willen dit niet onvermeld laten. Het is Gods goedheid dat ds. Vlietstra 's zondags nog het Woord mag verkondigen in onze kerken. Onlangs ook nog op Urk ondermeer over het sterven van Aäron. Hoe oud Gods kinderen ook worden, het sterven komt. Maar voor hen die de Heere mogen vrezen betekent het sterven een afsterven van de zonden en een ingaan in eeuwige heerlijkheid. De Heere geve daar uit genade zicht op bij het klimmen der jaren. We hopen dat het ds. Vlietstra

gegeven zal worden nog enige tijd in de kerken voor te gaan om groot en goed te mogen spreken van Gods genade voor alles verbeurd hebbende zondaren en zondaresen en van Christus Die volkomenlijk kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan, also Hij altijd leeft om voor hen te bidden en dat er doen aan is voor de grootste der zondaren. De Heere gedenke hem met zijn vrouw en verdere familiekring in alle opzichten.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal in verband met de vakantietijd over drie weken D.V. donderdag 10 september verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 3 september.

AvH

Ambtelijke praktijk

ZIT NIET STIL! Titus 1:10 en 11

De kerk des Heeren leeft in de wereld. Al woont zij in een afgelegen streek of op een eiland. De aarde is het grondgebied van de satan. Overal laat hij zijn kracht werken en wordt zijn invloed merkbaar. Zo was het ook in de dagen van Paulus. In zijn pastorale brief aan Titus wijst hij op het één en ander. Voor orde en welzijn van de gemeenten moesten op het eiland Creta ouderlingen verkozen worden. Aan welke criteria de ouderlingen moesten voldoen lezen we in de verzen 5-9. Paulus geeft ook aan wat hun taak is. Want in de gemeenten is er nogal wat te doen. Satan roert zich. Waar Paulus op wijst vervult hem met droefheid. Hij schrijft: er zijn vele ongeregelden, ijdelheidsprekers, verleiders van zinnen, inzonderheid die uit de besnijdenis zijn (vs. 10). Hun optreden laat duidelijk zien en horen dat zij tot de gemeenten behoren. Het zijn leden van de gemeenten. Van afkomst waren zij joden. Maar zij waren overgegaan tot het christendom. Zeker, zij zijn gedoopt op grond van hun geloofsbelijdenis, maar hun houding is huichelachtig. Ze weten zich niet één met de leer van de gemeenten. Paulus doorziet hen. Vandaar dat zijn oordeel zo scherp is. Hij hoopt dat daardoor de ogen van velen open zullen gaan en de verbondenheid aan de leer der apostelen zullen gaan kennen.

Wie bedoeld worden

Paulus noemt de ongeregelden. Die aanduiding moeten we niet zo opvatten dat zij zich af en toe lieten zien in de samenkomsten van de gemeenten. Het waren wederspanningen. Er is geen gehoorzaamheid aan het Woord van de Heere. Geen buigen voor het Woord van God en zo het aanvaarden van Gods Woord. Ze wilden ook niet weten van de kerkelijke tucht. Hun eigen meningen en inzichten werden verkondigd als waarheid. Eigen verstand en inzichten domineerden. Men zocht groepsvorming. Zo liet men zich gelden in de gemeenten. Vandaag is dat ook het geval. Men weet elkaar te vinden en trekt gezamenlijk op om het voorgestelde doel te bereiken. Die doelstelling kan zelfs met een gereformeerd sausje overgoten zijn. Is er attentheid, waakzaamheid en doorzichtigheid in gemeenten? Bijzonder bij de ambtsdragers? Want de geest van losweten van en omtrenten is werkzaam. Wat nu Paulus verder zegt is geen afgeven op maar het getuigen van doorzien. De wederspanningen zijn holle zwetsers. Ze zijn holle vaten gelijk. Praatjesmakers. Ze hebben aan woorden geen gebrek. Daarbij zijn ze vriendelijk en behulp-

zaam. Zo willen ze door hun optreden veld winnen in de gemeenten. Paulus noemt ze verleiders van zinnen. Het zijn zielenverleiders. Hun invloed heeft zeer ernstige gevolgen. Nu schrijft Paulus wel eigentijds, maar het is geen verleden tijd. In andere vormen kan het voorkomen, maar wezenlijk is het hetzelfde. Men kan kerkelijk zijn, in de gemeente zijn, maar met een eigen theologie, een eigen geestelijk leven, een eigen ethiek. Er is verschuiving en vervreemding van het kerkelijk voorgeslacht. Welk een nadruk heeft de geloofsactiviteit. Het komt meer aan op de daad van de mens, dan op de daad van de Heere in de mens. Automatische wint veld. Zo ontaarden de belijdenisgeschriften tot vergeelde papieren. Er zit een addertje onder het gras wanneer het gaat over de visie op de Heidelbergse Catechismus. Wanneer Paulus het heeft over zielenverleiders, moeten we de wenkbrauwen niet fronsen, want zij zijn er zolang satan zijn invloed kan laten gelden. Vandaar dat de Heere Jezus de nadruk legt op waken en bidden. Vandaag is dit dringend nodig want de satan gaat rond als een engel des lichts. Met de Bijbel in de hand en met de Bijbelse woorden op de lippen. Maar deze woorden worden uit het verband gerukt. Of eigentijds ingevuld. Zo ook met de homoseksualiteit. Als er liefde en trouw zijn, is de zaak in orde, want de Bijbel vraagt liefde en trouw. Die belofte van trouw aan elkaar mag leiden tot. Paulus signaleert en poneert niet alleen, maar hij geeft ook opdracht. Men moet de mond van zielenverleiders stoppen want zij verkeren gehele huizen, lerende wat niet behoort om vuil gewins wil (vs. 11). Hun mond moet gesnoerd worden.

Wat gebeuren moet

Er mag geen te grote ruimte zijn voor gesprek of overleg. Wanneer dit gebeurt is de kans groot, dat het gaat als met onkruid. Men wiedt het weg, maar de wortel blijft zitten en de gevolgen blijven niet uit. Zeker ook nu moet er een bepaalde ruimte zijn voor gesprek, maar er is een grens aan. Wij moeten ons dit steeds bewust zijn. De dwaalleer waar Paulus op doelt moet in de kiem gesmoord worden. Want hele huizen, daarmee worden huisgezinnen bedoeld, worden in de war gebracht. Letterlijk staat er dat zij hele gezinnen onderste boven keren. Door hun houding, door hun woorden willen ze bewerken dat men gaat geloven wat zij zelf voor waar zien en houden. Maar de geestelijke winst van de dwaalleraars gaat niet langs hun portemonnee. Het legt hun geen windeieren. Optreden met woord

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

en daad is geboden. Aldus Paulus. Calvijn voegt hieraan toe: we zien hier welk een gevaarlijke zaak het is ook maar in het minste van het gezonde onderricht af te wijken. De duivel past veelal de taktiek toe dat hij de ene dienaar laat afbreken wat de ander onder Gods gunst had opgebouwd. Paulus wijst ook, aldus Calvijn, de bron van het kwaad aan: de

begeerte naar schandelijke winst. Waar door hij waarschuwt welk een verderfelijke pest dit is in leraars. Want zodra als zij zich overgeven aan winzucht is het onvermijdelijk dat zij zich schikken naar de gunst en gediensigheid van mensen. Hieruit volgt terstond vervalsing van het zuivere onderricht.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

ONTWAAKT

"Binnen de Verenigde Naties en de Europese Unie doen progressieve krachten er alles aan om abortus en homohuwelijk in alle landen geaccepteerd te krijgen, stelde Austin Ruse gisteren in een lezing op het World Congress of Families in Amsterdam". Het is de moeite waard om nader kennis te nemen van wat door deze inleider werd gezegd op het Wereldcongres over het gezin in Amsterdam. Zijn woorden, op te vatten als een appel, moeten opwekken uit de slaap der gerustheid.

De reeds genoemde Ruse sprak dus op het gezinscongres in Amsterdam. Trouwens, ook minister Rouvoet was daar aanwezig. Toch mooi dat zo iets nog kan. Plasterk op de homoparade, Rouvoet op het congres in Amsterdam. Er kwamen er al snel die riepen dat dat laatste niet kon. De overheid mag zich niet inlaten met allerlei levensbeschouwelijke uitingen en manifestaties. Als een overheidspersoon zich uitdagend gedraagt en onbeschaamd de homo-ideologie wil opdringen aan ons volk, is dat een verschrikkelijke zaak. Vice-premier Rouvoet kwam op voor een basisbeginsel, het gezin, reeds zo oud als de wereld is. Dat is toch wel een groot verschil. Daarom was het verblijdend, dat ook hij er bij was.

De toespraak van Ruse was principieel van toon, maar een tikkeltje Amerikaans. In Amerika verschijnen boeken van diverse schrijvers, die zich sterk bezig houden met de komst van de antichrist.

Ik heb enige jaren geleden het boek van Tim Lahaye, getiteld "Tegenstand" gelezen; deze schrijver is bekend om zijn realistische en dramatische schrijfstijl. Zoals dat met meer Amerikanen het geval is. De opname van de gemeente is prominent in dit boek aanwezig. Maar afgezien daarvan, het is te waarderen dat deze schrijvers zich intensief bezig houden met de tekenen der tijden. Spreker Ruse deed me denken aan Lahaye. Hij sprak over een wereldregering, over de wereldwijde bundeling van allerlei ondermijnende krachten en over ongeschreven wetten die officieus voor alle volkeren en regeringen lijken te gelden. Hij bedoelde te zeggen dat in de hele wereld en binnen allerlei re-

geringen en organisaties demonische krachten aan het werk zijn om de ene wereldorde te stichten, de regering van de antichrist. Er ligt een duivels plan ten grondslag aan allerlei bewegingen, die zich fel keren tegen het Woord van God. Dan zien we niet meer alleen mensen en politici, maar dan zien we daarachter de geopende poorten van de hel, die topdrukte beleven. Lees het in Efeze 6:12; daar staat: "Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht".

Die gedachten mogen ons wel wakker schudden en doen beseffen dat de wereldklok verder loopt naar het onherroepelijke einde. Het thema van de eindtijd leeft over de Oceaan meer dan onder ons.

In Nederland zijn we veel minder met deze thema's bezig. Dat is vreemd. Het kan te maken hebben met het feit, dat we ons toch redelijk thuis voelen in onze maatschappij, dankbaar genietend van de vele voordelen van onze welvaartsstaat. En waarom dan in Amerika wel sterker aanwezig? Dat is bittere noodzaak, omdat, en dat bleek ook op het gemelde congres, in Amerika een brede beweging van de grond komt, die de nieuwe moraal (abortus, homohuwelijk, enz.) met hand en tand wil verwezenlijkt zien.

Daar schrikken we dan wel van. We hadden nog een vaag idee dat de normen en waarden in Amerika redelijk veilig waren. President Bush was voor ons de verdediger van de Bijbelse standaard. Obama is dat waarschijnlijk in het ge-

heel niet. Het bewind van Obama laat niet na duidelijke tegenstand onder de Amerikanen op te roepen. Ook Amerika wankelt op de rand van een morele crisis. Daar evenveel echtscheidingen als in Nederland bijvoorbeeld. Dat is zeer verontrustend.

Losbandige ideeën over de wetteloze menselijke ontplooiing zijn er altijd geweest. Denk maar aan de Franse Revolutie. Maar er was nog geen Internet. Elk volk leefde nog voor zichzelf, los van anderen. Wij beleven de dagen van schaalvergroting en technische ontwikkelingen, waardoor demonische boodschappen met één muisklik ieder mens en ieder volk bereiken kunnen. Nieuwe machtsconcentraties ontstaan, oude idealen uit Babel krijgen vorm, in De VN, maar ook in de EU, in Europa. Nu er al maar landen toetreden tot de EU, zal het steeds meer gebeuren dat we onze nationale en kerkelijke identiteit moeten prijsgeven.

Het is onvoorstelbaar als we zien hoe Nels Kroes allerlei multinationals en reuzen in het land van de economie tot de orde roept; het is moeilijk te verteren als de EU bepaalt hoeveel paling er gevangen mag worden. Je vraagt je dan af: wie regeert er eigenlijk? Den Haag of Brussel?

Maar het wordt nog weer erger als de Unie zich ook gaat bemoeien met het vrouwenstandpunt van de SGP in Nederland en met de homowetgeving. De woorden van onze Amerikaanse spreker krijgen dan een angstaanjagend effect. Dan zijn we inmiddels toch aangeland midden in de situatie van Openbaringen 13: "En ik zag een van zijn hoofden als tot den dood gewond, en zijn dodelijke wonde werd genezen; en de gehele aarde verwonderde zich achter het beest. En zij aanbaden den draak, die het beest macht gegeven had; en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is dit beest gelijk? wie kan krijg voeren tegen hetzelfde? En hetzelfde werd een mond gegeven, om grote dingen en gods lasteringen te spreken; en hetzelfde werd macht gegeven, om zulks te doen, twee en veertig maanden.

En het opende zijn mond tot lastering tegen God, om Zijn Naam te lasteren, en Zijn tabernakel, en die in den hemel wonen. En hetzelfde werd *macht* gegeven, om den heiligen krijg aan te doen, en om die te overwinnen; en hetzelfde werd macht gegeven over alle geslacht, en taal, en volk.

En allen, die op de aarde wonen, zullen hetzelfde aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld.

Indien iemand oren heeft, die hore". Heel deze beschrijving van de antichrist

maakt duidelijk dat het hier gaat om een religieuze wereldmacht. Dat blijkt uit de woorden: aanbidden, het spreken van godslastering en de oorlog die het beest de heiligen zal aandoen. Het beest zal zelfs de heiligen overwinnen. Benauwend zal het zijn als deze goddeloze macht heerschappij zal hebben over alle geslacht, en taal en volk. In Israël en in Iran, in Rusland en in Amerika, in Nederland en in Cuba. Maar ook in Amsterdam en in Staphorst, in de kerken en in de wereld.

Zien wij in onze dagen iets van deze antichristelijke machten opkomen? Kunnen wij in allerlei beschaafde staatshoofden, die pleiten voor de rechten van de mens, iets van het beest herkennen? Vergis u niet. De profeet van het beest, namelijk het beest uit de aarde, had hoornen als het Lam, maar het sprak als de draak. De antichrist zal wellicht ook gesierd zijn met humaniteit en hij zal de mond vol hebben over de gelijke rechten voor alle mensen. Hij zal de mensheid aan zich binden door uitgebreide hulpprogramma's voor de armen, door een wereldcampagne tegen Aids te leiden, door de oorlogen zo mogelijk uit te bannen uit de wereld. Behalve dan die ene oorlog, waarover we al gelezen hebben.

Hij lijkt messiaanse trekken te vertonen. Het woord anti in de naam antichrist betekent niet alleen tegen, maar ook: in plaats van. De antichrist zal in de plaats van Christus willen optreden. In het trio (de drie beesten: de draak [12:3], het beest uit de zee [13:1] en het beest uit de aarde [13:11]) zien we een duivelse nabootsing van de drie-eenheid. Ook daarin dus is het godsdienstig karakter van de antichrist te zien.

In de dagen van Johannes had deze profetie vooral betrekking op de keizers van Rome. In hen werd reeds veel zichtbaar van de antichristelijke macht. En wat heeft Rome een geweld gebruikt tegen de christenen. Later heeft men er een andere invulling aan gegeven, toen men meende in de paus van Rome de antichrist te zien. Al deze machten hadden ook metterdaad gelijkenis met het beest. Zo zal het mogelijk zijn in elk tijdsbestel bepaalde lijnen te zien lopen naar Openbaringen 13: Hitler, Mao, Lenin, Stalin, Mugabe, enz. Johannes spreekt over allerlei antichristussen, die er zijn. Maar de antichrist zal nog geopenbaard moeten worden.

In Amerika tracht men een eigentijdse invulling te geven, zoals ook Ruse dat deed op het gezinscongres. Het is goed dat we daarnaar luisteren. Als we zien waar de kerk in Nederland druk mee is, dan valt hier best wat te leren. Het stelt ons schuldig dat we zo weinig bezig zijn met de grote toekomst van de Zoon des mensen en daarbij weinig aandacht heb-

ben voor de tekenen der tijden. De kerk van Nederland houdt zich niet zelden op met onbenulligheden en binnenbrandjes, die de aandacht van de wereldbrand afleiden.

En toch zien we hoe ook in Nederland de antichristelijke machten zich sterk maken. Welke plaats de Islam daarbij zal innemen, is nu nog een verborgen zaak, maar we zien wel dat de Moslimbeweging wereldwijd sterk is en aan invloed wint. We zien het in Nederland op kleine schaal. De tegenstand tegen de kerk groeit. De onverdraagzaamheid neemt toe. Terwijl ons volk Allah lijkt te omhelzen, ondanks de wrede uitstraling van de Islamieten, wordt de vrouw die het Kind gebaard heeft steeds heviger vervolgd, wereldwijd; het heeft er alles mee te maken dat Israël het mikpunt wordt, straks ook van Amerika.

En we zien met verbijstering dat allerlei christelijke organisaties daaraan meewerken. Men wil het beest aanbidden. Slechts één categorie is daarvan uitgesloten, namelijk zij die geschreven zijn in het boek des levens des Lams. Dan zal de verkiezing blijken te zijn de enige en laatste hoop van Gods kerk.

Ik ben uitvoerig ingegaan op de verschijning van de antichrist om de actualiteit daarvan voor onze tijd toe te lichten. Onze ogen moeten geopend worden voor de geestelijke achtergronden van krantenberichten en politieke conferenties. Niet alleen vanwege de ernst, ook vanwege de hoop, die er uitgaat van het Woord.

Hoe gruwelijk immers die tijden ook zullen zijn, we lezen herhaaldelijk dat aan de antichrist macht gegeven is, van God. Hij staat erboven. En na het dramatische gebeuren in Openbaringen 13 volgt er iets heel anders in het volgende hoofdstuk; daar ziet Johannes het Lam staande op de berg Sion met de verzegelden die de naam Zijns Vaders ge-

schreven hebben op hun voorhoofden. Wat een groot onderscheid. De helse bestialiteit zal niet overwinnen. Het Lam (welk een andere aanduiding dan die van het beest en de draak) toont de serene rust die er eens heersen zal in het Rijk van Christus.

Het zal voor u en mij nodig zijn dat we ons alleen bezig houden met die toekomst. Dat zegt niet alleen de Bijbel, dat zegt ook de krant. De media, de TV, Internet, zij zeggen het niet. Zij lijken middelen te worden, in de hand van de valse profeet, die maken dat men het beest, de antichrist aanbidt. Zo lijkt het. Zo is het ook. Er is een ongelooflijke propaganda in onze tijd. Prins Willem Alexander klaagt over de hinder van de paparazzi. Maar zijn klacht is kinderspel vergeleken met de antibeweging tegen de kerk en tegen Christus, in het nieuws en op het journaal, bij de omroep en in de kerk. De valse profetie zal er in mee doen. En dat is nog het moeilijkste om te onderscheiden. Hoe kunnen we het echte spreken van het Lam onderscheiden van het beest, dat hoornen heeft "als het lam" maar dat echter spreekt als de draak. De profeet van het beest zal ook op de kansels staan en hij zal de openbaring van het Lam vertonen in zijn verschijning.

Op dat onderscheiden komt het aan. Ook de Heere Jezus heeft voor die valse profetie gewaarschuwd. Hoe spreken wij, hoe preek ik? Die vraag komt naar ons toe. De Heere opene onze ogen voor de ernst van deze dingen. Indien iemand oren heeft, die hore. In dat korte zinnetje, ook uit Openbaringen 13, ligt alles opgesloten. Om te horen, moet iemand oren hebben. Dat is één waarheid. De andere is: als we die hebben, hoor dan ook! In dat horen, ligt de zaligheid.

P. Roos

Bijbelstudie

JOSAFAT - 2

2 Kronieken 17: 7-19

Josafat heeft goed begrepen, dat zijn reformatiewerk alleen dan echt resultaat zal hebben, als zijn volk daar ook helemaal achter staat. Hij kan allerlei zaken die aan de afgodendienst herinneren wel opruimen en laten opruimen, maar als het hart van het volk aan die dingen blijft hangen zal al zijn ijver niets uitrichten. Maar hoe komt het zover, dat het hart van het volk voor deze hervorming wordt ingewonnen? Heeft Josafat over dat hart ook macht?

De koning zal begrepen hebben dat geen

enkel mens macht heeft over het hart van een ander. Een koning kan wel bepaalde wetten uitvaardigen, maar hij kan geen harten veranderen. Josafat kan wel wensen dat zijn volk de Heere dient en vreest, maar dit tot stand brengen is uitsluitend Gods werk. Wat Josafat echter wel kan doen is de middelen gebruiken. Alles in het werk stellen om het volk tot de goede keus te brengen. En daartoe neemt hij de nodige maatregelen.

Onderwijs in de wet nodig

Hij heeft ontdekt hoe het zover gekomen is dat het volk open staat voor vormen van godsdienst die van de ware dienst des Heeren verschillen. Uiteraard heeft

dat een oorzaak en die oorzaak is dat het met de kennis van het Woord des Heeren slecht gesteld is. Indertijd had de profeet Azaria al tegen Josafats vader Asa gezegd dat Israël vele dagen zonder de ware God en zonder een lerende priester en zonder de wet des Heeren was geweest (15:3). De plicht om het volk in de wet des Heeren te onderwijzen was schromelijk verwaarloosd. Zodoende was het volk onkundig gebleven. De meest wezenlijke dingen van de ware godsdienst waren bij velen onbekend. En die onkunde was de invalspoort geworden voor allerlei dwaalleer en valse godsdienst. Het was waar geworden wat de Heere door middel van Zijn knecht Hosea klaagde: 'Mijn volk is uitgeroeid omdat het zonder kennis is' (4:6). En wat komt er dan van zo'n volk terecht?

Josafat kan de steden aan de grenzen van zijn rijk dan wel versterken en hij kan overal garnizoenen aanleggen, maar daarmee zijn niet alle gevaren bezworen. Zijn volk kan ook nog op andere manieren verloren gaan. Daarom moet Josafat meer doen dan alleen maatregelen nemen die liggen op het terrein van Defensie. Hij moet ook aan de gang op het gebied van Onderwijs. De onkunde, vooral de geestelijke onkunde, moet bestreden worden.

De eersten die hij bijeenroept en raadpleegt zijn de vorsten, de prinsen. Er zijn er onder hen die van harte zijn reformatiewerk steunen en die de koning daarbij graag ter zijde staan. Zulken zijn er ook onder de Levieten. Josafat kent ook een paar priesters, die eveneens sterk hervormingsgezind zijn. En in het overleg met deze politieke en geestelijke leiders komt men overeen dat alles in het werk gesteld moet worden om het volk onderwijs te geven in Gods wet.

De opdracht daartoe was al eeuwen geleden door de Heere met name aan de priesters en de Levieten gegeven (zie bijvoorbeeld Deut. 33:10). Maar die hadden hun taak in dit opzicht laten liggen, helaas. Zij vooral dienen daarom weer op hun plicht gewezen te worden. En daarbij zullen de vorsten - de politieke leiders - toezicht houden. Het behoort ook tot de taak van de overheid om te waken voor de geestelijke welstand van het volk.

In een theocratie zoals Israël behoort te zijn is er geen scheiding tussen kerk en staat. Daar behoort de godsdienst ook tot het publieke terrein van het leven en ook op dat terrein dient de overheid haar taak te behartigen, onder andere door onderwijs te geven in geestelijke zaken. In ons democratisch bestel zien we, vooral in de dagen die wij nu beleven, hoe men aan alle kanten waarschuwend een vinger opsteekt om ons eraan te herinneren dat kerk en staat gescheiden behoren te blijven. Dat nu was in Israël ondenk-

baar. Daar dienen priesters en prinsen van harte samen te werken ook als het gaat om het verdrijven van de geestelijke onkunde van het volk.

Zeker, in een democratische regeringsvorm, zoals wij die kennen, liggen de dingen anders. Daar zijn kerk en staat inderdaad gescheiden. Maar daar dreigt wel een ander gevaar en dat gevaar dient zich vandaag steeds dringender aan. Het overdreven benadrukken van de zogenaamde democratische beginselen werkt in de hand dat kerk en staat maar niet alleen van elkaar gescheiden blijven, maar dat ze aan elkaar tegengesteld gaan worden. Scheiding tussen kerk en staat dreigt te verworden tot een tegenwerking van de kerk door de staat en een heersen van de staat over de godsdienstige gevoelens van mensen. Wat we dan zo langzamerhand gaan krijgen is vervolging van de kerk (c.q. godsdienst) door de staat. Het zal zaak zijn hier scherp te onderscheiden.

Rondreizende predikers

In Josafats dagen en in Juda's staatsbestel was het wel mogelijk voor prins en priesters om van harte samen te werken in het geven van onderricht aan het volk. Overal in alle steden en dorpen trekken mensen rond, die op plaatselijk niveau onderwijs geven. Overal worden mensen samengeroepen en krijgen ze les. Volksonderwijs, op een niveau dat iedereen volgen kan.

Wat is de inhoud van dat onderwijs? Uit welk boek wordt les gegeven? Die rondreizende onderwijzers hebben het wetboek des Heeren bij zich (vs. 9): de 'Thora'. Het geheel van de wetten en voorschriften die de Heere aan Zijn volk heeft gegeven. Daaronder vallen de Tien Geboden maar ook de ceremoniële en burgerlijke wetten. Heel de openbaring zoals de Heere die via Mozes gegeven heeft.

Eigenlijk is dat niet alleen de wet voor zover die wet bestaat uit voorschriften en inzettingen, die gehoorzaamd moeten worden, maar bij de 'Thora' hoort ook het Evangelie, omdat de hele wetgeving van Israël van Gods evangelie is doortrokken. Met recht zou dan ook gezegd kunnen worden in de terminologie die wij gebruiken: Die rondreizende onderwijzers hebben de Bijbel bij zich; de Bijbel voorzover die in die tijd bekend was. En het is uit die Bijbel dat ze les geven. Het gaat om de waarheid Gods, die God heeft geopenbaard om Zijn volk kennis der zaligheid te geven. Alles wat de Heere heeft laten vastleggen voor het geloof en het leven van Zijn volk.

Behoort het zo niet altijd te zijn? Nog zendt God boodschappers uit. Wat hebben zij te verkondigen? In ieder geval niet hun eigen opinies, hun eigen wijsheden.

Het meisje van Elspeet

Er zijn veel meisjes in Elspeet. Er zijn veel meisjes in de kerken van Elspeet. Maar één van hen komt daar niet meer. In de kerk, sinds kort. Las u ook over haar? Over het zeventienjarige meisje Helma? Ze is van christen moslim geworden.

Eind juli schreef *Dagblad Trouw* over haar. Onder het prikkende opschrift *Bekeerd in Elspeet*. Helma vertelt vrijmoedig over haar overgang. Ze hoorde bij de hervormde gemeente van het dorp. Las vaak in de Bijbel en bad tot God. Totdat het allemaal anders werd. Ze ging twijfelen aan de Bijbel en vond daarin op haar vragen geen antwoord. Zo zegt ze. Al snel maakte ze haar keus. Voor het moslimgeloof. Tot verdriet van haar ouders en onbegrip van haar omgeving. Nu fietst ze door Elspeet met hoofddoek en verhullende kleding - aangestaard en ook nageroepen af en toe. Toch gaat ze door, *'overtuigd van de waarheid van de islam...'*

Enkele zinnen uit het krantenverslag haakten bij me vast. *"Ik heb vaak in mijn bed gehuild omdat ik bang was voor de dood. Er werd me ook niet echt verteld wat er met me zou gebeuren. Maar de islam is duidelijk over wie ik ben als ik dood ben. Ik vind daar echt rust in."* Misschien is het bij Helma wel anders geweest dan ze zegt. Dat haar ouders en anderen haar wel hebben verteld over Wie de Heere is. En over Wie Hij wil zijn voor een meisje dat met vragen loopt. Over de inhoud en bestemming van haar leven. Over de dood en over de eeuwigheid. Ik hoop het zo. Dan neemt ze dat, diep weggestopt misschien, toch mee.

Ik vrees dat er veel Helma's zijn bij wie het werkelijk zo is: *"Er wordt me niet echt verteld..."* Let eens op dat woordje *echt*. Jonge mensen zoeken naar echtheid. Naar authenticiteit. Daar is hun antenne op gericht. Niet woorden alleen, hoewel het niet zonder kan. Niet vormen alleen, hoewel die er bij horen. Maar echtheid en helderheid.

Al te velen onder ons haken af. Ze vertrekken richting 'wereld.' De Bijbel blijft voortaan dicht. Ze bannen God uit hun leven. Het hoeft niet meer. Ze zien wel. De keus van Helma is wel zo schokkend. *"Ik vind daar echt rust in..."*, zegt ze. Waarin? In de harde leer van Allah.

Ik denk aan al die Helma's. Waarin heb ik gefaald? Als ouder, als opvoeder, als dominee...

J.M.J. Kieviet

Ook niet wat mensen graag horen, al is het verleidelijk om dit juist wel te doen. Maar de inhoud van de boodschap heeft God bepaald. En het lesboek heeft Hij gegeven. De opdracht luidt: Predik het Woord. Niets meer en ook niets minder. Gebeurt dat? Gebeurt het overal? Gebeurt het getrouw? Klinkt onder ons het volle Woord, wet en evangelie? Wordt de boodschap soms niet aangepast, gereduceerd, eigenmachtig uitgelegd? Preken, catechiseren, huisbezoek afleggen, het blijft wel verantwoordelijk werk. Hebben we altijd de Bijbel bij ons? In onze handen en op onze lippen? Ook op huisbezoek? Het gaat immers niet om een godsdienstig praatje of om onze eigen visie. De Schriften dienen open te gaan. Alleen daarop is zegen te verwachten. Dat had Josafat goed begrepen. Dit onderwijs kan ongehinderd plaats vinden. Daar zorgt God Zelf voor. De volken rondom Juda worden door Hem in bedwang gehouden. Allemaal zijn ze onder de indruk van wat er in Juda gebeurt. De bijbelschrijver spreekt zelfs van een 'verschrikking des Heeren' die over alle koninkrijken ligt. Zien we wel, dat de Heere regeert?

Defensieve maatregelen

Ook ten aanzien van de verdediging van zijn rijk neemt Josafat de nodige maatregelen. Het tweede gedeelte van 2 Kron. 17 informeert ons ook daarover. De koning organiseert zijn leger goed, Hij stelt bekwame aanvoerders aan. Hun namen worden vermeld alsmede de aantallen soldaten die onder hun bevelen staan. Josafat laat bovendien burchten bouwen en versterken. In die burchten laat hij grote voorraden aanleggen. Ook op het terrein van Defensie blijkt dat Josafat een bekwame koning is. Het is natuurlijk niet onbelangrijk welke mensen hij op bepaalde posten kan plaatsten. In het leger kunnen alleen mensen dienen die liefde voor land en volk hebben. Dat is vanzelfsprekend. Maar Josafat heeft ook naar mensen gezocht, die niet alleen bekwaam en betrouwbaar zijn, maar die ook de vreze des Heeren kennen en beoefenen en die zich voor hun geloofsovertuiging niet schamen. Zo lezen we van een zekere Amasia, van wie we horen dat hij zich vrijwillig aan de Heere heeft overgegeven. God dienen - dat is zijn keus. En overeenkomstig die keus zoekt hij nu te leven in de militaire dienst. Kan dat in die omgeving? Ja, mensen die de Heere vrezen heeft God overal. Ook op plaatsen waar ze aan bijzondere gevaren bloot staan en waar ze dan ook op een bijzondere manier beschermd moeten worden. Is dat niet bemoedigend, met name voor hen die vanwege hun dagelijks beroep vaak in een omgeving moeten verkeren waar van de dienst

des Heeren niets te bemerken is? De vraag is nu natuurlijk: Kennen wij ook wat deze Amasia kende? Ons vrijwillig aan de Heere overgeven. Omdat we ontdek hebben dat de dienst van de Heere een liefdedienst is. Uit eigener beweging geeft een mens zich niet aan de Heere. Er kan zelfs lange tijd heftig verzet tegen zo'n overgave zijn. Maar als God ons ervoor inwint, maakt Hij ons gewillig en als we ons dan aan Hem overgeven doen we dat vrijwillig. Dan is het precies zoals een van de gebroeders Erskine het uitdrukte: Ik ben zalig geworden tegen mijn zin, met mijn volledige instemming. Een geheim? Ja, dat wel. Maar wel een zalig geheim. Met zo'n leger en onder zo'n koning is Juda wel veilig, denkt u niet? Zou dat waar zijn? Het gevaar is niet denkbeeldig dat men op dat leger en die burchten gaat steunen en langzamerhand de Heere weer uit het oog verliest. Ze hebben het allemaal toch goed voor el-

Hard op denken

Kerkplanting - 6: Jood en Griek

Een geweldig probleem dat de jonge kerk al spoedig in grote moeilijkheden bracht was dat van de integratie van mensen van verschillende afkomst. Toen het Evangelie nog vrijwel uitsluitend onder de Joden gepredikt werd bestond dit vraagstuk niet. Het kwam eigenlijk pas op toen ook de heidenen met het Evangelie in aanraking kwamen en toen dat Evangelie door hen geloofd werd.

We hoorden van dit probleem al toen we zagen dat er in Antiochië in Syrië vrucht op de prediking was en mensen uit het heidendom zich bij de christelijke gemeente zochten aan te sluiten. Toen kwamen er vragen en dat was geen wonder. Joden hebben een totaal andere achtergrond dan Grieken. Joden zijn van huis uit gewend hun kinderen te besnijden. Moeten ze daarmee doorgaan ook als ze de christelijke leer belijden? Sterker, moeten ze ook van niet-Joden verwachten dat zij dit gebruik overnemen en dat dit eigenlijk moet worden beschouwd als een goed gebruik ook binnen de christelijke gemeente?

Deze vraag kan met vele andere worden vermenigvuldigd. Gelden bepaalde spijs wetten nog? Bepalingen omtrent rein en onrein - blijven die van kracht? En wat moet er gebeuren met de verschillende feestdagen, die geijkt zijn door de joodse kalender?

De vergadering in Jeruzalem heeft over deze zaken een duidelijk principe-besluit

kaar? En toch, een leger en een goede bewapening en een deskundige koning garanderen de veiligheid niet. Kunnen dat ook niet. Daarom lees ik maar weer dat woord in vers 10 waarin sprake is van een 'verschrikking des Heeren'. Daar ligt Juda's veiligheid. In de Heere en in Zijn beschermende hand. Nergens anders. Dat is ook zo in de geestelijke strijd. Wie beschermt tegen de 'geestelijke boosheden in de lucht'? Tegen de 'vijanden die niet ophouden ons aan te vechten'? Houden wij die vijandelijke machten op een afstand? Staan we zo stevig in onze schoenen? Ach, van nature hebben we die machten niet eens in de gaten en zien we niet welke gevaren ons bedreigen. Daarom is het nog altijd net zoals het was in de dagen van Josafat. Ja, nog altijd zijn we slechts dan veilig als we achter de Heere schuilen.

P. den Butter

genomen. Maar met dat besluit waren op plaatselijk vlak niet alle discussies verstomd. Ach, het was ook zo'n groot verschil tussen mensen met een joodse achtergrond en mensen van griekse afkomst. Niet alleen was er godsdienstig een groot contrast, maar ook sociaal en maatschappelijk.

Godsdienst heeft - zeker wanneer de aanhangers ervan er serieus mee omgaan - de neiging om het leven in alle verbanden te beïnvloeden tot zelfs in eetgewoonten en het spraakgebruik toe.

Die dingen kunnen niet allemaal tot tevredenheid van iedereen worden opgelost. Daarom zal het zaak zijn dat er onderscheid gemaakt wordt tussen hoofdzaken en bijzaken; tussen essentiële dingen en middelmatige dingen. De apostel Paulus heeft daarvan een voorbeeld gegeven in de richtlijnen die hij aanreikt ten aanzien van zwakken en sterken in b.v. Rom. 14.

De vraag is dan echter: Wat is middelmatig en wat is essentieel? Denken we daar allemaal precies eender over? U voelt wel, de problemen zijn met deze onderscheiding niet opgelost. Er zal dan ook altijd een stuk spanning blijven.

Dat is niet zo heel erg, op voorwaarde dat men elkaar verdraagt. Met name, dat men elkaar herkent als mensen die hetzelfde geloven en belijden. Nog strikter geformuleerd: Als men elkaar ook kan overnemen als mensen die van dezelfde genade leven. Al doemt hier

het gevaar van subjectivisme op, naar de aard der liefde en naar het karakter van de gemeenschap der heiligen zal er toch een begeerte zijn om elkaar te aanvaarden binnen de gemeenschap der kerk. Van nut kan daarbij zijn het besef dat we allen slechts ten dele kennen. Dat zal ons bescheiden maken.

In de jonge kerk kwam men er onder de leiding van de Heilige Geest wel uit, ook al bleven spanningen bestaan. Daar getuigen de apostolische brieven van. De oproep om alles toch met orde en in de geest van Christus te laten verlopen is gedurig weer te horen.

We komen zo langzamerhand op het punt dat we genoeg gegevens uit de eerste jaren van de christelijke kerk verzameld hebben om daarmee toegerust ons te richten op de vragen die zich bij kerkplanting in onze tijd voordoen. Hoe passen we de dingen die we uit de geschiedenis geleerd hebben toe op het heden? Hoe dient het vandaag toe te gaan bij kerkplanting?

Als we hier verder over gaan nadenken zullen we onderscheid moeten maken tussen twee soorten kerkplanting. De eerste vorm die we al jaar en dag kennen, is als binnen een en hetzelfde kerkverband er weer een nieuwe gemeente wordt gesticht. Stedelijke gebieden hebben de neiging zich uit te breiden. Nieuwe stadswijken worden gebouwd en in die nieuwe wijken ontstaan langzamerhand ook nieuwe gemeenten. Althans, zo is het een tijd lang gegaan. Zo zijn er ook in onze kerken gemeenten ontstaan. Dat de ontwikkelingen vandaag in een tegengestelde richting lijken te gaan doet aan de gang van zaken in het verleden niets af. Op die ontwikkeling van vroeger en haar hedendaagse tegenpool hoop ik nog wel nader in te gaan.

Niet alleen in stedelijke gebieden ontstonden nieuwe gemeenten. Dit gebeurde ook op het platteland, maar dan was dat meestal toch ook doordat het aantal inwoners van bepaalde gebieden daar sterk toenam. Enfin, ieder die meegeleefd heeft met de ontwikkelingen binnen onze kerken kan hier uit eigen waarneming ook wel een paar namen invullen.

De laatste tijd doet zich ook een andere vorm van kerkplanting voor. In oude stadswijken loopt het aantal leden van een bestaande gemeente gestaag terug. Het moment breekt aan dat in zo'n gemeente de vraag onder ogen gezien moet worden hoe lang men nog kan doorgaan. En dan is daar het moment dat men besluiten moet de gemeente

op te heffen. In een aantal gevallen komt dan de vraag aan de orde: Kunnen we een doorstart maken? Kunnen we misschien toch weer een kerk planten via evangelisatiewerk? Het zal dan wel een gemeente zijn die anders is dan de oude, maar dat hangt samen met het feit, dat de bezoekers van die gemeente ook heel anders zijn. Het zijn van afkomst vaak buitenlanders. De taal die gesproken moet worden is daarom ook Engels. Veel gebruiken, onder andere liturgische, zijn er anders. Hoe moeten

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (18)

Ons avondmaalsformulier is helder en resoluut in het aanwijzen van wat behoort tot de dingen die onmisbaar zijn. Onmisbaar om getrouwd en godvruchtig Avondmaal te vieren. Het is daarom nodig het onderzoek van het eigen hart daarop te richten. Waarop? In ieder geval "of hij ook deze gewisse belofte van God gelooft..." Welke belofte? De belofte van de zondenvergeving. "Dat hem al zijn zonden – alleen om het lijden en sterven van Christus – vergeven zijn", zo schrijven de vaders van de 16^e eeuw. Meer hoeft niet, menen ze. Maar met minder kan het niet toe.

"Ja maar, de praktijk is toch anders, dominee. Als dit de maatstaf is, dan zullen er eenvoudige en oprechte christenen zijn voor wie dit veel te hoog is." Zo ongeveer was een reactie die ik een poosje geleden kreeg. Ik probeerde een- en andermaal al op deze vraag in te gaan. In dit artikel mijn slotreactie.

een iegelijk die gelooft

In Handelingen 10 lezen we over het bezoek van Petrus aan Cornelius, de Romeinse hoofdman te Cesarea. De apostel moest er door de Heere Zelf voor ingewonnen worden om bij deze heidense man en zijn gezin op bezoek te gaan en daar het Evangelie te verkondigen. Maar als hij er eenmaal is en hij zijn mond heeft open gedaan, verkondigt Hij Christus rijk en ruim.

Wel met twee woorden overigens. Want hij wijst er allereerst op dat de Heere hem geboden heeft om "te prediken en te betuigen dat Hij is degene die door God verordend is tot een Rechter van levenden en van doden." De apostel gaat er niet omheen. De Heere wil dat dit gepredikt wordt. Dan heeft zelfs een apostel geen keus.

Het oordeel dat komt – dat moet verkondigd worden. Christus Jezus als de Rechter. Die alle vlees oordelen zal. Naar Zijn rechtvaardige maatstaf. Er zal een dag komen dat allen die ooit leef-

we daarmee omgaan? Kan dit allemaal binnen een en hetzelfde kerkverband? Gelden voor die nieuwe, andersoortige gemeente dezelfde kerkordelijke regels als voor de andere gemeenten?

Ik bedoel maar, hier liggen weer heel andere vragen dan die we tegenkomen bij de eerder genoemde vorm van kerkplanting. Ik kan nog even doorgaan met hardop denken.

den voor Hem zullen verschijnen. Dan zal Hij recht spreken.

Maar dat is niet het enige dat Petrus namens de Heere te zeggen heeft. Hij vervolgt met te betuigen dat "een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden en het eeuwige leven ontvangen zal door Zijn Naam." Door de Naam van de Heere Jezus Christus dus. De Rechter is ook de Redder! Dezelfde Heere Jezus Christus die ten laatsten dage komen zal in heerlijkheid en almacht, die zitten zal op de rechterstoel, de Rechter van straks – Hij is de Redder van heden. Ja, zegt Petrus, dat hebben de profeten van de oude bedeling al betuigd. En ik, die een apostel van Jezus Christus ben, een oog- en oorgetuige van Zijn opstanding, ik mag het u ook betuigen. Vreest u voor Zijn oordeel? Beeft u in het besef dat Hij uw leven doorlichten zal en dat Hij alle zonde en ongerechtigheid openbaren zal? Erkent u dat u voor Hem niet kunt bestaan? Hoor mijn Evangelie. Het is het Evangelie van de vergeving der zonden en het eeuwige leven! Voor wie? Voor "een iegelijk die in Hem gelooft." Voor allen, wie dan ook, die buiten Hem niet meer blijven kunnen. Voor hem of haar die tot Hem roept: "O Heere Jezus, neem mij aan! Genade, o God..." De Rechter is de Redder.

Eenzelfde woord verkondigde de apostel Paulus in de synagoge van Antiochië. U leest daarover in Handelingen 13. Het is als Paulus eveneens de Naam van Christus verkondigt. Hoe kan het anders... "Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Dezen u vergeving der zonden verkondigd wordt. En dat van alles waarvan gij niet kon gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes, door Dezen (...) gerechtvaardigd wordt." Wie? Wie zal delen in dat voorrecht? "... een iegelijk die gelooft!"

geloven en weten

Ik herhaal wat ik vorige keer in wat andere woorden schreef. Zou het kunnen dat ik, verloren zondaar, tot deze Heere

Jezus de toevlucht nam en dat Hij mij deze weldaad onthield? Zou het mogelijk zijn dat ik met de boetvaardige tollenaar uit de gelijkenis de Heere aanriep: "O God, wees mij, de zondaar, genadig. Verzoen mijn verloren leven met u, de heilige God. Om Jezus' will!" - en dat Hij mij liet vertrekken, anders dan zoals de tollenaar, "gerechtvaardigd"?

Moeten we het voor mogelijk houden dat ik me, tegen hoop op hoop, heb laten zinken op de beloften Gods, omdat mij niets anders meer dan die voorhanden waren - maar dat ze me bedrogen en me niet schonken wat ze zeiden te bevatten, hoewel ik er de stem van de Heere in had vernomen? Zou dat allemaal kunnen zijn? Deze vragen stellen, is ze beantwoorden. Het één zal niet zonder het ander zijn. Echt niet. Daarvoor spreekt de Heere al te duidelijk in Zijn Woord.

Zalig worden, vergeving van zonden te ontvangen, is een wonder. Een wonder dat zijn oorsprong in God heeft. En waarvan de verwondering ook in de Heere zal eindigen. Het is alles uit God, door God en tot God.

Maar daarvan wil de Heere ook de bewuste kennis geven. Als de Heere het geloof werkt in Zijn Zoon, dan zorgt de Heilige Geest er ook voor dat dat geloof beoefend wordt. Dan geeft Hij kennis en vertrouwen. Ik herinner nog eens aan wat onze belijdenis dienaangaande zegt (NGB, artikel 21): "Wij zeggen (!) met Paulus dat wij niet anders weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. Wij vinden (!) allerlei vertroosting in Zijn wonden..." Het is ook tot de eer van de Heere die wonderen werkt, dat Zijn wonderen erkend en beleden worden. "Dit volk heb Ik Mij geformeerd. Zij zullen Mijn lof vertellen."

Het vorige artikel eindigde ik met enkele woorden uit een brief van Theod. van der Groe, in april 1751 geschreven "aan een mejuffrouw." Aansluitend aan dat citaat lees ik: "En hier nu te menen dat dit grote geloofswerk alzo kan toegaan zonder dat een mens die goddelijke omkering en verandering waarlijk weet, gevoelt en ondervindt, en zonder dat hij daarvan tot anderen bevindelijk kan spreken, zulks komt mij niet anders voor dan of men zei, dat een mens uit de doden kan opgewekt of levend gemaakt worden zonder het zelf te weten. Of iets wezenlijks te ondervinden van hetgeen eigenlijk de overgang is uit de dood in het leven.

Ik wil hartelijk hopen en wensen dat God u zal bewaren van nooit aan zulke ongerijmde dwaling, die zelfs tegen elke rede strijdt, enig geloof te geven."

ontmoedigend?

Iemand als Van der Groe was hier dus heel pertinent in. Het ware geloof is een bewust geloof! Hij heeft hiermee tal van woorden uit de Bijbel aan zijn kant. "Ik wéét in Wie ik geloofd heb! Dit wéét ik: dat God met mij is! Want ik wéét: mijn Verlosser leeft!" Het behoort tot het eigene van het ware geloof dat het staat in de zekerheid van het heil des Heeren. Niet alleen voor anderen maar ook voor mij. Wat een wonder! Een stellig weten en een vast vertrouwen.

Maar is dat nu niet heel ontmoedigend voor al die kleinmoedige en bekommerde zielen? Voor al die christenen die zich eerder moeten vergelijken met een geknakt riet en een walmende vlaspit dan met een eikenboom der gerechtigheid? Die wankelmoedige mensjes die altijd meer weer vastgehouden en overeind geholpen moeten worden. Die ervaren dat ze tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed zijn? Degenen die echt niet elk moment kunnen getuigen dat ze vast staan in het geloof. Maar die het eerder en telkens weer uitroepen tot de Heere: "Zegt Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil alleen!" Die het altijd weer uit de mond van de Heere moeten horen. En anders zijn ze het weer kwijt... Nogmaals: zijn al die stellige en hoge woorden voor zulke zielen niet uiterst deprimerend?

Zo lijkt het wel. Maar het is toch verre daarvan. Het zou zo zijn als het ware geloof zijn zekerheid zou ontleenen aan zichzelf. Als het anker der hoop moest worden uitgeworpen in het eigen hart. Om daar vastheid te vinden. Maar nu is het kenmerk van het door de Heere gewerkte geloof dat het zijn vaste grond vindt buiten zichzelf. We zullen daar bij de verdere behandeling van het Avondmaalsformulier nog wel op stuiten. Nu herinner ik slechts aan die troostvolle uitspraak "dat wij tot het Avondmaal niet komen om daarmee te betuigen dat wij in onszelf volkomen en rechtvaardig zijn. Maar integendeel. Aangezien wij ons leven buiten onszelf in Jezus Christus zoeken, zo bekennen wij daarmee, dat wij midden in de dood liggen..." Midden in de dood liggen? En dan toch geloven dat je deel hebt aan het leven? Ja, dat is nu die wondervolle activiteit van het geloof: zonde zien en toch genade geloven, schuld belijden en toch van verzoening weten. Bent u misschien zo iemand die de Heere vreest en naar de stem van Zijn Knecht hoort? Als u in de duisternis wandelt en geen licht hebt - dat u nochtans betrouwe op de Naam van de Heere en steune op uw God... Vergelijk Jesaja 50: 10. En dat is nu de oefening van het geloof.

uit het zielenleven

Ik las onlangs nog eens het prachtige boekje van prof. G. Wisse 'Uit het zielenleven.' Hij schreef het naar aanleiding van een oude brief, in januari 1742 door Ralph Erskine geschreven - ook al aan een "mejuffrouw." Ze was alles kwijt wat ze aan geestelijk bezit meende te hebben. De boze bestookte haar er ook mee. Erskine, pastor als hij is, wijst haar op de vaste grondslag die zekerheid biedt. Die ligt buiten haar, in de zekere belofte des Heeren. Het was voor Wisse aanleiding om de inhoud van deze brief eens van onder het stof te halen en deze breed toe te lichten. Een enkele zin uit de brief zelf: "O mejuffrouw, mochten u en wij allen veel trachten te steunen op een belovende God en staat maken op Zijn onwankelbare trouw, dan zouden wij op Zijn tijd Hem bevinden een volbrengend God, die het hart niet van troost verstoken zal laten." Dit nu is het arme-zondaarsgeloof, dat zijn rijkdom vindt in de schat van deze rijke Meester. Deze God zal naar Zijn rijkdom vervullen alle nooddrift in heerlijkheid, door Christus Jezus. Zo zal het toch gebeuren: ik kan het eigenlijk niet geloven, want het is zo groot - maar ik moet het wel geloven en ik zal het ook geloven, omdat mijn getrouwe Zaligmaker het mij zegt: "Uw zonden zijn u vergeven!"

Moet ik dan maar van het Avondmaal wegblijven, als het me op dit ogenblik - of in deze dagen of weken - duister is? Als ik er niet bij kan en als ik in het duister rondtast. Terwijl de Heere Zelf ooit sporen in mijn leven trok. Toen Hij door Zijn Geest het geloof heeft verwekt, dat geloof dat zich als een wilde wingerd hechtte aan de Rotssteen wiens statuus vast en wiens werk volkomen is. Moet ik dat genademiddel van het sacrament dan maar laten voor wat het is? Nee, ik zal "in het waarnemen der middelen (!) vlijtig voortgaan, naar de tijd van overvloediger genade vurig verlangen en die met eerbiedigheid en ootmoedigheid verwachten" [DL, I/16].

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

Ds. N. de Jong in Den Haag

In het jaar 1931 was de gemeente van 's-Gravenhage-West geïnstitueerd. Dinsdag 2 december 1933 ontving zij haar eerste predikant: de begaafde dominee J.W. van Ree. Deze heeft slechts enkele maanden in Den Haag gestaan. Samen met ds. De Jong ging ds. Van Ree naar Apeldoorn voor een vergadering van Deputaten Evangelisatie. Beiden spraken over de wegen des Heeren. Van Ree werd woensdagmorgen 4 april 1934 niet goed. Ze spraken samen over het sterven en dominee De Jong vroeg: "Als ik nu nog eens op je graf zou moeten staan?" Daarop antwoordde dominee Van Ree zonder aarzeling: "Ik ben een goddeloos, verdoemelijk schepsel, maar mijn zaligheid rust in de bedekkende gerechtigheid van Jezus Christus."

's Middags kreeg hij opnieuw een hartaanval en in de armen van dominee De Jong is hij overleden - slechts 44 jaar oud. De Heere haalde Zijn kind thuis - een ontroerende werkelijkheid.

Dit was een heel groot verlies voor de gemeente. Na een poosje beriepen ze dominee De Jong. Deze ontving een heel duidelijke roeping naar 's-Gravenhage-West. De Heere sprak tot hem.

De Jong kwam daarna bij een man in zijn eigen gemeente Rijsburg. Deze man zei: "Dominee, dat beroep neemt u aan." De Jong vroeg: "Hoe weet je dat?" De man vertelde dat de Heere tegen hem zei: "Ik heb veel volks in deze stad." Dus u neemt dat beroep aan. Vervolgens kwam De Jong in Den Haag bij een man, en die zei: "Dominee, u komt, want de Heere zegt: Ik heb veel volks in deze stad."

Dus u neemt dat beroep aan. Vervolgens kwam De Jong in Den Haag bij een man, en die zei: "Dominee, u komt, want de Heere zegt: Ik heb veel volks in deze stad."

Dinsdagavond 23 oktober 1934 nam ds. De Jong afscheid van Rijsburg met de woorden uit 1 Petrus 2 : 7a

De dierbaarheid van Jezus voor de gelovige

1. wie deze Jezus is
2. wien Hij dierbaar is
3. waarin Hij dierbaar is

De preek was duidelijk en Schriftuurlijk. Aan het einde van de dienst vroeg dominee De Jong de gemeente staande te zingen Psalm 122 : 3.

's-Gravenhage

Dinsdagavond 30 oktober leidde dominee L.H. van der Meiden hem in tot zijn ambtswerk te 's-Gravenhage-West en preekte bij die gelegenheid over Jozua 1 : 8 en 9.

Jozua's roeping

1. gebonden aan het Woord
2. vertroost door de mond des Heeren
3. verzekerd door de bijstand des Heeren

Mozes was wel weggenomen, maar de Heere bleef.

Donderdagavond 1 november deed dominee De Jong zijn intrede met 2 Kor. 4 : 5 - "Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus, den Heere; en onszelven, dat wij uw dienaars zijn om Jezus' wil."

Het thema luidde: Het kenmerk der ware evangelieprediking

1. de prediker staat op de achtergrond
2. de prediking heeft tot inhoud: Jezus Christus
3. zij doet de prediker kennen als Jezus' dienstknecht

Reeds spoedig vergaderde de kerkenraad en de nieuwe dominee bedankte de broeders in gevoelvolle woorden voor de hartelijke ontvangst en sprak de hoop uit dat ze in de kracht en mogendheid des Heeren eendrachtig zouden samenwerken tot heil van de gemeente.

Aan het begin van de eerste kerkenraadsvergadering las hij 1 Corinthen 13. Dominee De Jong woonde aan de Laan van Meerdervoort 850. Hij wist wat hij wilde. Men behoefde hem geen knollen voor citroenen te verkopen.

Sneeuwkllokjesstraat

Dominee J.W. van Ree (overleden 4 april 1934) en ook dominee De Jong preekten eerst in een gymnastieklokaal in de Sneeuwkllokjesstraat. De diensten werden gehouden om 10.00 en 17.30 uur. De talrijke luisteraars zaten op krakende stoelen of houten krukjes.

De gemeente groeide als kool. Iedere week steeg het aantal hoorders. Het gymnastieklokaal was al heel gauw veel te klein. Velen moesten met een staanplaats genoegen nemen.

De preekstoel konden ze vrijrijden. Als de zaal helemaal vol liep, moest de preekstoel nog verder terug. Dominee De Jong vertelde: "Op den duur stond ik tussen de hanenbalken."

Op een keer, ging tijdens de preek, een broeder die geraakt was, staan en begon te spreken. Dominee De Jong dacht: "Wat moet ik hiermee?" en wenkte dat de man ging zitten en zei tegen hem: "Gezegend zijt gij, mijn vriend, in de Heere." Gelukkig ging de man weer zitten.

Later, onder de preek, dacht ds. De Jong: Die man zal geraakt zijn door mijn preek en straks zeker op mij wachten. Ik wil hem toch spreken! Na het beëindigen van de eredienst had De Jong haast om van de preekstoel af te komen. Wat gebeurt? Hij stoot gevoelig zijn hoofd tegen zo'n hanenbalk! Een grote buil op zijn hoofd.

In de consistorie kwam een ouderling met een washandje. Maar nee, dat hoefde niet. Hij wilde zo gauw mogelijk naar buiten. Maar die man was nergens meer te zien. Dominee De Jong liep naar huis. Onderweg kwam in zijn hart: "Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uw Naam geef eer."

De broeders wilden een nieuwe kerk bouwen en in september 1934 kochten ze een perceel grond aan de Vlierboomstraat voor de prijs van 32 gulden per vierkante meter.

In december 1934 schreef dominee De Jong: "In de korte tijd die ik in de gemeente van Den Haag-West ben, heb ik reeds ruim ervaren, dat hier een volk is, met een warm en gul hart voor de zaak des Heeren. Daarom heb ik alle hoop. De wereld doet in deze tijd van crisis nog alles voor vermaak en er verrijzen nog bioscopen en andere plaatsen der ijdelheid als paleizen zo prachtig. Zou dan de Koning der Kerk ons nog niet kunnen helpen aan een bedehuis, waar wij zo dringend behoefte aan hebben? Laten wij dan niet vergeten dat deze dingen bij ieder onzer voor alles zij: een zaak van gebed! En dat niet één keer, maar voortdurend."

Op allerlei manieren brachten ze geld bijeen. Ze hielden verkoopdagen. Onder het kopje Liefdegaven schreef ds. De Jong onvermoeibaar over de aanhoudende stroom giften.

In het Kerkblad van 11 juli 1935 vraagt hij: "Vindt ge niet dat ook op de catechisaties flink gespaard is? De jongeren blijven niet achter. Hoe moet het nu, beste jongens en meisjes, tijdens de vakantie gaan? Want in het sparen hebben we geen vakantie gegeven. Wie van jullie vertelt het me eens? Dan kan ik het de volgende maal doorgeven voor allen."

En in september 1935 schreef De Jong: "We zijn verwonderd over zoveel liefde, spontaneiteit en medewerking voor de bouw van onze nieuwe kerk."

Nieuwe kerk

De gemeente zag uit naar de bouwtekeningen die in oktober 1935 gereed kwamen. De bouw van de Jeruzalemkkerk vorderde gestaag. De torenspits kwam exact boven de preekstoel. De toren wees immers naar Boven vanwaar alle licht en leven moet neerdalen.

Reeds in mei 1936 schreef Dominee De Jong: "Het is haast te groot om te geloven, gemeente van Den Haag-West, dat we nu een eigen kerkgebouw hebben. Dat de gemeente zo gegroeid is. Dat

daar maar veel in ons hart moge leven de stille bede: "Heere, wij hebben het verzondigd. Wij zijn het niet waardig. Het is Uw goedertierenheid alleen; dat dan Uw vriendelijk aangezicht met ons moge optrekken. Arbeid aan onze zielen door Uw Woord en Geest, want dat is toch het grootste en het voornaamste." Woensdag 17 juni werd de Jeruzalemkerk in gebruik genomen. Dominee De Jong zei: "Het is voor de eerste maal, dat ik op deze kansel sta om het Woord Gods aan u, geliefde gemeente, te bedienen."

De tekst voor de verkondiging was Psalm 122 : 6a - "Bidt om den vrede van Jeruzalem."

In deze psalm bezingt David de heerlijkheid van Jeruzalem als woonstede Gods.

Zal een zondaar als een levende steen aan het Godsgebouw worden toegevoegd, dan is bekering des harten noodzakelijk. Eerst dan kan van vrede worden gesproken.

Onder het zingen van Psalm 87 : 1 en 2 betrad dominee J.A. Riekel van Delft vervolgens de kansel en bracht namens de classis 's-Gravenhage de hartelijke gelukwensen over en sprak: "Moge iedere maal wanneer ge samenkomt Gods rijke

zegen u worden geschonken. Evenals de kamerling begeerde te verstaan hetgeen hij las, dient de gemeente begerig te zijn om het gepredikte Woord te begrijpen. Daartoe is evenwel nodig, dat diezelfde Geest in u wone, als in de eerste pinkstergemeente te Jeruzalem, welke zich uitte in geloofsvolharding, liefdeseenheid, heilige verwachting, rijke ervaring en hemelse openbaring." Dominee Riekel liet zingen: Psalm 36 : 2.

Velen dachten eerst: Het fraaie, ruime kerkgebouw zal wel te groot zijn, maar het liep al gauw vol. Scheveningers kwamen lopen; tientallen vrouwen zaten in klederdracht in de kerk.

Het kerkgebouw zat al gauw stampvol. Ouderlingen liepen door de paden om extra stoelen klaar te zetten.

De Christelijke Gereformeerde Kerk van Scheveningen was er toentertijd nog niet.

Dominee De Jong was best een beetje trots op de Jeruzalemkerk. Als er gasten kwamen, vroeg hij al gauw: "Wil je de kerk zien?"

H. van der Ham

Vragenrubriek

De tien plagen.

We gaan nu en de volgende keer proberen iets te zeggen over de tien vreselijke plagen die over het land Egypte zijn uitgestort, toen de farao weigerde het volk Israel te laten trekken. Bij het lezen van deze gebeurtenissen komen verschillende vragen naar boven.

De eerste vraag gaat over de rol van de egyptische tovenaars. Toen Mozes en Aaron voor de farao stonden en hij hen om een wonderteken verzocht, wierp Aaron zijn staf neer voor farao's troon. Terstond veranderde de dode staf in een levende slang!

Van God uit gezien is dit niet verwonderlijk. Zal immers voor Hem iets te wonderlijk zijn? Als Hij immers een dode zondaar kan opwekken en levend maken, dan kan Hij zeker een dode staf tot leven wekken. In welke zin dan ook. Later zou dezelfde staf van Aaron immers gaan bloeien. Nu wordt de staf een verslindende slang.

Het wonderlijke is nu dat de egyptische tovenaars hetzelfde leken te kunnen doen. De eerste vraag nu is hoe dat kan. Was het de Heere Die hen dezelfde wondermacht gaf? Ik denk het niet. Er is kennelijk bedrog in het spel, duivels bedrog. Als de tovenaars slangen konden doen verstijven tot houten staven,

en dat konden ze, dan hebben ze van deze slangenstaven gebruik gemaakt. De duivel is trouwens erg machtig, maar scheppen kan hij niet. Dat kan alleen de Schepper. Dat de Heere almachtig is, blijkt uit het feit dat de slang van Aaron de slangen van de tovenaars opeet. En, let daarop, daarna weer een gewone staf in Aarons hand wordt.

Het is in ieder geval een teken van Gods macht, waardoor een onbekeerd mens tot inkeer moet komen. Maar de koning heeft zich tegen de macht van God verzet. Het zou tevergeefs zijn. De tovenaars die door hun toverijen Mozes tegenstonden heetten Jannes en Jambres. (2 Tim. 3:8). Dat zij tegenstonden duidt op het satanische van hun werk. De satan is de tegenstander van God immers?

Zijn tegenstand is bedoeld om ons in verwarring te brengen. Zo is de duivel altijd als de grote aap van God bezig na te doen, na te bootsen en te imiteren. Zendt God knechten uit, dan doet hij het ook. Zij zijn het gevaarlijkst als zij ware woorden spreken, zoals de egyptische tovenaars echte slangen lieten kronkelen. Maar er wordt ook het een en ander verzwegen in hun boodschap. Net als de tovenaars die verzwegen dat

hun slangen reeds slangen waren en maar leken op dorre staven.

Dit ging nog vooraf aan de eerste plaag. De eerste plaag was de verandering van water in bloed. Dat was natuurlijk een ramp. Zo heeft God de macht om te verderven. In plaats van dood levend te maken kan Hij ook van levend dood maken. Hij is te vrezen als die God die beide lichaam en ziel kan verderven in de hel, Matth. 10:28.

Ook bij dit wonder kwamen de egyptische tovenaars opnieuw opdagen. Door hun toverkunsten veranderden zij ook water in bloed. Tvenaars en goochelaars kunnen je verbaasd doen staan, maar ze bedienen zich van een truc of een kunstgreep. Bij een tovenaar moet je aan bedrog denken. Als ze nu werkelijk van water bloed konden maken, waarom maakten ze dan niet van het bloed water? Daar kwam immers binnen de kortste keren grote behoefte aan in Egypte? Maar toen lieten de tovenaars het afweten. En de Heere deed het bloed na 7 dagen weer verdwijnen en men had weer gezond en heerlijk water.

De tovenaars haalden door hun doen de macht van God naar beneden. Ze deden het voorkomen alsof Mozes en Aaron ook tovenaars waren, en niet dienstknechten van de allerhoogste God. Dat was een groot kwaad.

De farao, die zo laatdunkend had gevraagd Wie de HEERE dan wel was, werd door het optreden van zijn tovenaars gesterkt in zijn onwil en ongeloof. Maar ook het einde van de plaag, door toedoen van de Heere, bracht hem niet tot inkeer.

Toen kwam noodzakelijkerwijze de tweede plaag. Want God laat niet met Zich spotten. De kikvorsen kwamen in groten getale opdagen en vertoonden zich overal in en rond het huis. Wat is de Heere toch ontzettend machtig. Hij Die de macht heeft om een vis te sturen naar Jona en later een worm naar Jona's wonderboom, heeft de macht over alle dieren der aarde.

Die macht heeft geen mens. Het lukt ons nog wel om een wild dier na vele moeizame pogingen te temmen, maar dan is hij nog niet te vertrouwen. Ook de wilde dieren hebben maar ene Meester, zoals Daniël heeft meegemaakt in de leeuwenkuil.

Maar dan lezen we toch weer dat de tovenaars ook kikvorsen tevoorschijn konden roepen.

Ik zou zeggen, dat is een koud kunstje in een land dat wemelt van de kikkers. Ga er maar gerust van uit dat het er opnieuw op léék dat zij het konden. Het moest in ieder geval weer met allerlei bezweringen gepaard gaan. En opnieuw kunnen we zeggen: als ze inderdaad bij machte

waren om een kikker tevoorschijn te laten springen, waarom lieten ze dan geen enkele kikker van het jammerlijk toneel verdwijnen? Laten we niet al te zeer onder de indruk komen van hun kunnen. Het was bovendien voor de farao maar een schrale troost dat ook zijn tovenaars kikkers konden produceren. Er sprongen er immers al genoeg om hem heen!

Omdat de koning zich niet bekeerde (arm volk met zo'n koning), kwam er een derde plaag. Ook daar moet je niet aan denken: luizen op mens en dier.

Ook dat hebben de tovenaars geprobeerd na te doen. Wat een stakkerds toch! Maar nu staan ze machteloos. Ze kunnen nog geen luisje voortbrengen! Nu ze dat niet kunnen vallen ze door de mand. Dan is dat met die kikkers ook maar bedrog geweest, moet je rekenen. Wie een kikker tevoorschijn kan toveren, kan toch zeker wel een luis maken? Maar nee hoor. Vroeg of laat zal blijken dat God niet alleen de almachtige is, maar ook de alléénmachtige!

Nu gaan zelfs die heidense tovenaars erkennen dat deze derde plaag Gods vingen is! Zij erkennen nu een bovennatuurlijke macht. Dat is nog niet het waar zaligmakend geloof hoor. Maar het is wel mooi dat deze heidenen tot deze erkenning komen. En als die plagen dan Gods vinger zijn, hoe erg zal het dan wel niet worden als God Zijn hele hand gebruikt!

Maar terwijl de tovenaars onder de indruk zijn, gaat de farao door op zijn eigen gekozen weg. Als de luizen dood zijn en de jeuk over, gaat hij weer over tot de orde van de dag.

Je kunt bang worden van het mensenhart. Bent u tot de erkenning van Gods macht gekomen? Mag u deze God dienen en kennen? Of leeft u ook nog steeds voor uzelf, ondanks de blijken van Gods macht?

Een volgende keer hopen we verder te gaan met de vragen rond de tien plagen.

K. Hoefnagel

Boekbespreking

Henri Keurhorst, *De pijn van Job*, paperback, 160 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-2980-8.

De auteur is student theologie aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn en student Griekse en Latijnse taal en cultuur aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Het boekje is gebaseerd op een schets voor AanZet, + 16 werkmatiaal van de JBGG. Voordat de inhoud

van het boek Job wordt besproken treffen we een inleiding aan die gaat over wijsheidsliteratuur, de personen die in het boek Job voorkomen en de opbouw van het boek Job. Het boekje is overzichtelijk opgebouwd. Eerst wordt de inhoud van het boek Job behandeld. Daarna volgt een hoofdstuk getiteld "God en Job" waarin de volgende zaken aan de orde komen: 1. Wie is wijs? 2. Wie is schuldig? 3. Worden als een kind! 4. De pijn van Job. Dan volgt een slothoofdstuk getiteld "Job en jij". Daarin wordt het volgende behandeld: 1. Lijden. 2. Vertrouwen. 3. Spiegel. Elk hoofdstuk besluit met een aantal vragen die persoonlijk overdacht kunnen worden en in groepsverband kunnen worden besproken.

Op blz. 132 en 133 wordt terecht gesteld dat God Zich niet laat narekenen door een mens. God is zo veel groter en hoger dan Job. Job erkent zijn nictigheid en zwijgt. Job erkent dat hij te ver is gegaan, hij heeft gesproken over dingen waar hij niets van begreep. Job vraagt of de Heere hem wil onderwijzen en leren. "De wijsheid van God gaat alle menselijke wijsheid te boven. God heeft het hele wereldbestuur in Zijn hand. Niemand kan nagaan hoe Hij de wereld leidt. De vrienden van Job meenden het te kunnen verklaren. Job dacht dat God het niet rechtvaardig deed. Maar nu God antwoordt op Zijn manier, blijkt het dat de mens er niets van weet. De mens was niet bij de schepping aanwezig. Hij weet niets van hoe God voor dag en nacht, regen en droogte, en het dieren-

rijk zorgt. Dit onderstreept de Heere in de tweede rede, waarin Hij wijst op Zijn macht over de Behemoth en Leviathan. God is de Wijsheid zelf." We besluiten met het slot van het 'Woord vooraf' aan te halen: "Ik hoop dat dit boekje je helpt om het bijbelboek Job beter te begrijpen en dat het je wat steun geeft in allerlei moeilijke vragen in het leven. Waarom overkomt mij dit lijden? Waarom antwoordt de Heere mij niet? Van harte wens ik je toe, dat je de God van Job mag leren kennen of beter mag gaan kennen. God zorgt altijd voor Zijn kinderen, ook al zien we het niet altijd. Maar als Hij je laat zien wie Hij is, dan geeft dat vrede in alle vragen van het leven."

Lydia Buksbazen, *Zij zochten een stad*, paperback, 286 blz., € 16,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0771-4.

Hoofdpersoon uit het boek is Yente Glaser. Haar dochter Lydia heeft beschreven wat zij allemaal heeft meegemaakt vanaf het einde van de 19^e eeuw tot in de Tweede Wereldoorlog. Yente is geboren in Rusland. Yente ontmoet Benjamin Sitenhof.

Ze trouwt met hem en komt tot het inzicht dat Jezus de Messias is. Ze gaat naar de plaatselijke rabbi toe om hem vragen te stellen over het bekende hoofdstuk uit de Bijbel Jesaja 53. De vraag is of hier over het Joodse volk wordt gesproken of over de Messias. De

Zin om dit seizoen mee te doen.....?

Ook voor het cursusjaar 2009/2010 organiseert de Commissie Vormingswerk Christelijke Gereformeerde Kerken de vormingscursus over onderwerpen rond kerk en samenleving.

Vele jongeren en ouderen uit 'alle gewesten' nemen daar enthousiast aan deel. De cursussen vinden plaats in.

Apeldoorn, Drachten, Goes en Sliedrecht.

Het programma voor het komende seizoen is:

Theologie van Paulus

Vragen rond identiteit en seksualiteit

Onze oecumenische belijdenisgeschriften

Pastoraat en zijn uitoefening

Christelijk Gereformeerd

vanaf de Afscheiding

Het boek Daniël

(Hofman, prof. dr. T.M.)

(Klomp, ds. H.H.)

(Maris, prof. dr. J.W.)

(Quant, ds. D.)

(Starreveld, ds. J.C.L.)

(Westerink, ds. J.)

Gedurende een negental zaterdagochtenden (in Goes 6 zaterdagen) van september tot maart zullen deskundige docenten aan elk onderwerp in 3 lessen (in Goes 1 onderwerp per zaterdag) ruim aandacht geven en ook ingaan op vragen. De cursisten krijgen de eerste zaterdagochtend een syllabi uitgereikt. Een programma- en een lesroosteroverzicht wordt vooraf toegezonden. De kosten voor de totale cursus bedragen € 40,- (Goes € 30,-)

Meer weten? <http://www.cgk.nl/index.php?vormingswerk>

Voor verdere informatie en aanmelding: mw. T de Vlieger-Geerdink,

Teding van Berkhoutstraat 32, 3743 BV Baarn, tel. 035-5417113

e-mail: vormingswerk.cgk@xs4all.nl

rabbi vond het ongepast dat een vrouw hem deze vraag stelde. Hij zei haar dat godsdienst niet voor de vrouw is maar voor de man. "Vervul je huiselijke plichten, vergeet wat je hebt gehoord, hou je eten 'kosher' en zorg voor je kinderen en je man. Dat is alles wat van je verwacht wordt. Dan lezen we op blz. 75 "En opeens, voor de eerste keer in haar leven, voelde ze behoefte op haar knieën te vallen en uit te roepen: 'O God, als

Jesaja 53 spreekt van de Messias en als Jezus Christus Degene is, Die deze profetie vervuld heeft, vergeef me dan mijn ongelooft en wees me genadig. O God, geef me een teken, dat Hij werkelijk de Messias is. Laat me niet in onzekerheid!" En toen hoorde Yente, als uit de verte, een stem en zag een engel die de kamer met een vreemd licht vervulde. En de stem zei: 'Dochter van Israël, wees ervan verzekerd dat Jezus Christus de Messias

is, van Wie de profeet spreekt. Geloof en wordt behouden.' Het visioen verdween en toen ze opstond, wist ze dat in dat uur haar geestelijke wedergeboorte had plaatsgevonden." Op blz. 77 lezen we over de doop van het gezin in Hamburg. Het gezin ondervindt in Duitsland het antisemitisme. Vervolgens komt het gezin in Engeland. De kinderen komen daar op een wel heel wonderlijke manier. Daarin zien we iets van de wonderlijke leiding van de Heere in het leven van mensenkinderen. Benjamin voelt zich gedrongen om het Woord te brengen aan zijn volksgenoten in Dantzig. Kort voordat de Tweede Wereldoorlog uitbreekt bevindt het gezin zich weer in Londen. Zodoende worden zij bewaard voor de verschrikkingen waar heel veel Joden mee te maken kregen in die tijd. Het slot van het boek verhaalt het sterfen van Yente.

We lezen op blz. 286 "Eindelijk trad Yente de stad van haar verlangens en haar gebeden binnen, 'de stad, die fundamenteën heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.'" Het boek berust niet op verzonnen zaken, maar op feiten die werkelijk zo hebben plaatsgevonden. Het boek laat zich goed lezen en maakt indruk vanwege datgene wat erin beschreven staat. Tegen sommige zaken kijken we wat vreemd aan. Maar dit neemt niet weg dat de inhoud sprekend is en ons veel te zeggen heeft.

A. Groothedde en C.S.L. Janse, De kerk in het midden, fotojaarboek gereformeerde gezindte 2008, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, paperback, 234 blz., € 18,95, ISBN 978-90-336-2948-8.

Het boek is samengesteld door drs. A. Groothedde, kerknieuwsredacteur van het Reformatorisch Dagblad en dr. C.S.L. Janse, oud-hoofdredacteur van het RD, in samenwerking met de afdeling documentatie van de Erdee Media Groep. Het boek geeft een goed beeld van het kerkelijke, maatschappelijke en politieke leven van de gereformeerde gezindte in 2008.

Veel foto's zijn opgenomen bij de behandeling van zo'n omtrent 100 onderwerpen. Achterin is een kerkelijke statistiek, een personenregister en een zaakregister opgenomen en een necrologie van predikanten en een overzicht van standplaatswisseling van predikanten. De teksten in het boek zijn duidelijk en lezen makkelijk. Een goede zaak dat een dergelijk boek is verschenen.

DEPUTATEN GEESTELIJKE VERZORGING MILITAIRES GKv en CGK

PERSBERICHT, Geesbrug, Augustus 2009

Uitzendingen, wordt het al gewoonte?

We beginnen meer en meer te wennen aan uitzendingen. Zelfs aan Afghanistan zo langzamerhand. Als er tenminste maar een tijdje geen moeilijk nieuws komt. En dat geeft al aan dat wennen betrekkelijk is. En dat het goed is om soms weer even na te denken, waar we mee bezig zijn, samen met anderen. Het is goed om dat op zijn tijd ook eens te doen met anderen die hetzelfde geloof delen. Want op de thuisfrontdagen van Defensie horen en zien militairen en hun familie genoeg. Maar je vindt er niet je vertrouwde achtergrond.

Daarom organiseren de Deputaten Geestelijke Verzorging Militairen van de Christelijke Gereformeerde en Gereformeerd vrijgemaakte kerken opnieuw een thuisfrontavond. Ze nodigen familie, partner en/of militair uit op **18 september 2009**. In Nunspeet kunnen geloofsgenoten met elkaar spreken over de impact van uitzending op hun relatie met wie hen lief zijn en met Wie hen lief is. Op dit soort avonden staat altijd het gesprek centraal. Maar de meeste aandacht zal het onderlinge contact krijgen.

Gegevens:

Datum: 18 september 2009
Spreker: Ds. A. Velema
Tijd: 20.00-22.00 uur. Vanaf 19.30 koffie.
Plaats: Oenenburgkerk
Vlierweg 79
8072 EV Nunspeet
0341-258135

Ieder die met uitzending te maken krijgt, heeft of had, is van harte welkom, zowel familie, vriend als militair zelf. Graag aanmelden van tevoren, **uiterlijk 15 september**.

Dit kan bij:

H.K. Evers

0524 - 222923

evershk@kpnplanet.nl ofontmoetingsdag@filternet.nl

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:

Ds. G. Bouw

Tel.: 0172 - 470040

E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond